Art. IV. *Utrum anima Christi per scientiam infusam supernaturalem, cogitationes cordium occultas, & futura contingentia cognoverit?* 397
§. I. *Conclusio affirmativa statuitur.* ibid.
§. II. *Solvuntur objectiones.* 398
Art. V. *Quomodo anima Christi, per scientiam supernaturalem infusam, futura contingentia cognoscat?* 399
§. I. *Rejiciuntur tres primi modi dicendi, & quartus statuitur.* ib.
§. II. *Solvuntur objectiones.* ibid.
§. III. *Solvuntur alia argumenta contra quartam conclusionem fieri solita.* 400
§. IV. *Resolvitur breviter dubitatio incidens, num scilicet cognitio qua anima Christi per scientiam infusam futura contingentia contemplatur, dicenda sit intuitiva, vel abstractiva?* 401
§. V. *Corollarium precedentis doctrinæ.* ibid.
Art. VI. *Utrum Christi anima per scientiam inditam cognoverit omnes creaturæ possibiles?* 402
Art. VII. *Utrum Christi anima per scientiam infusam evidenter cognoverit mysterium Trinitatis, quod an est?* 403
§. I. *Vera sententia statuitur, & probatur.* ibid.
§. II. *Solvuntur objectiones.* ibid.
§. III. *Corollarium precedentis doctrinæ.* 404
Disp. XVIII. *De scientia Christi acquisita.* 405
Art. I. *Utrum præter scientiam beatam, & infusam, constituenda sit in anima Christi Domini scientia per se acquisibilis?* ibid.
§. I. *Quibusdam præmissis conclusio affirmativa statuitur.* ibid.
§. II. *Solvuntur objectiones.* 405
Art. II. *An Christus scientias per se acquisibiles propriis actibus sibi comparaverit, vel eas a Deo per infusionem receperit?* ibid.
§. I. *Hæ sententia ut probabilior eligitur.* ibid.
§. II. *Solvuntur objectiones.* 407
§. III. *Corollarium notatu dignum.* 408
Disp. XIX. *De potentia anima Christi.* 409
Art. I. *Varii errores circa potentiam Christi referuntur ac refelluntur.* ibid.
Art. II. *An humanitas Christi, seu Christus ut homo, instrumentaliter physice, vel solum moraliter, ad productionem gratiæ, & miraculorum, aliorumque effectuum supernaturalium concurrat?* 410
§. I. *Vera sententia sequentibus conclusionibus statuitur.* ibid.
§. II. *Solvuntur objectiones.* 411
§. III. *Corollarium notatu dignum.* 413
Disp. XX. *De impeccabilitate Christi.* 414
Art. I. *An Christus de potentia absoluta peccare posuerit?* ibid.
§. I. *Quibusdam præmissis referuntur sententiæ.* ibid.
§. II. *Prima conclusio statuitur, & auctoritate SS. Patrum firmatur.* 415
§. III. *Prima ratio fundamentalis nostræ conclusionis exponitur.* 416
§. IV. *Alia ratione probatur nostra conclusio.* ibid.
§. V. *Alia rationes breviter exponuntur.* 417
§. VI. *Statuitur secunda conclusio, & Christi humanitatem, nec in sensu divisio potuisse peccare breviter suadetur.* ibid.
§. VII. *Solvuntur objectiones.* 418
§. VIII. *Solvuntur alia argumenta contra secundam conclusionem fieri solita.* 420
§. IX. *Corollaria precedentis doctrinæ.* 421
Art. II. *An in Christo fuerit vel potuerit esse fomes peccati?* 422
§. I. *Quibusdam præmissis referuntur sententiæ, & vera eligitur.* ibid.
§. II. *Solvuntur objectiones.* 323
§. III. *Corollarium notatu dignum.* 425
Disp. XXI. *De merito Christi.* ibid.
Art. I. *An & quando Christus meruerit?* ibid.
§. I. *Quibusdam præmissis referuntur sententiæ.* ibid.
§. II. *Statuitur prima conclusio, & ostenditur Christum, vere & proprie meruisse,* ibid.
§. III. *Solvuntur objectiones.* 426
§. IV. *Alia difficultas resolvitur, & quo tempore Christus meruerit, quatuor sequentibus conclusionibus declaratur.* ibid.
§. V. *Solvuntur objectiones.* 427
§. VI. *Corollarium notatu dignum.* 428
Art. II. *An Christus per actum caritatis quo Deum diligebat, meruerit?* ibid.
§. I. *Proponitur ratio dubitandi, & referuntur sententiæ.* ibid.
§. II. *Rejiciuntur tres prima sententiæ, & quarta statuitur.* 429
Art. III. *Utrum Christus meruerit adimplendo præceptum Patris de subeunda morte pro salute generis humani?* 430
§. I. *Varii modi dicendi, seu conciliandi libertatem Christi cum ejus impeccabilitate, referuntur ac refelluntur.* ibid.
§. II. *Refellitur alius dicendi modus, qui apud Recentiores communis est.* 432
§. III. *Traditur verus modus dicendi, & conciliandi libertatem Christi cum ejus impeccabilitate.* 433
§. IV. *Solvuntur objectiones.* 434
Art. IV. *An operationes Christi Domini fuerint valoris meritorii simpliciter infiniti?* 436
§. I. *Quibusdam præmissis referuntur sententiæ.* ibid.
§. II. *Conclusio affirmativa statuitur.* ibid.
§. III. *Solvuntur objectiones.* 437
Art. V. *An Christus sibi meruerit gratiam habitualem, & gloriam essentialem animæ, vel saltem mereri potuerit, tamesi illas a primo instanti suæ conceptionis habuerit?* 438
§. I. *Quibusdam præmissis referuntur sententiæ.* 439
§. II. *Statuitur prima conclusio, & ostenditur Christum, nec gratiam habitualem, nec gloriam essentialem animæ, de facto meruisse.* ibid.
§. III. *Solvuntur objectiones.* ibid.
§. IV. *Alia difficultas resolvitur.* 440
Art. VI. *An Christus gloriam sui corporis, suique nominis exaltationem sibi meruerit?* 441
§. I. *Error Calvini refertur, & variis Scripturæ testimoniis, nec non ratione D. Thomæ refellitur.* ibid.
§. II. *Solvuntur objectiones.* 442
§. III. *Corollaria precedentis doctrinæ.* ibid.
Art. VII. *An Christus omnes effectus prædestinationis nobis meruerit?* 443
§. I. *Conclusio affirmativa statuitur.* ibid.
§. II. *Solvuntur objectiones.* ibid.
§. III. *Corollarium precedentis doctrinæ.* 444
Disp. XXII. *De servitute, oratione, & sacerdotio Christi.* 445
Art. I. *An Christus ut homo, sit vere & proprie servus Dei?* ibid.
§. I. *Triplici conclusione difficultas proposita resolvitur.* ibid.
§. II. *Solvuntur objectiones.* 446
Art. II. *An Christus, ut homo, in hac vita mortali, vere & proprie oraverit, & etiam nunc oret in cælo?* 447
§. I. *Duplici conclusione utraque difficultas breviter resolvitur.* ib.
§. II. *Solvuntur objectiones.* ibid.
Art. III. *An Christus ut homo sit vere & proprie Sacerdos?* 448
Art. IV. *An Christus potestatem regiam, non solum spiritualem, sed etiam temporalem habuerit?* 450
Disp. XXIII. *De adoptione Christi.* 451
Art. I. *An Christus, inquantum homo sit filius adoptivus Dei?* ib.
§. I. *Referuntur sententiæ, & præmittuntur aliqua ad resolutionem quæstionis necessaria.* ibid.
§. II. *Conclusio negativa statuitur, & auctoritate Concilii Francofordiensis fulcitur.* 452
§. III. *Eadem veritas duplici ratione suadetur.* ibid.
§. IV. *Alia objectiones solvuntur.* 453
Art. II. *An Christus, inquantum homo, sit formaliter filius Dei naturalis?* 454
§. I. *Duplici conclusione proposita difficultas resolvitur.* 455
§. II. *Solvuntur objectiones.* 456
§. III. *Duo Corollaria notatu digna.* ibid.
Disp. XXIV. *De prædestinatione Christi.* 457
Art. I. *Quisnam sit terminus primarius & principalis prædestinationis Christi?* ibid.
§. I. *Tribus conclusionibus difficultas proposita resolvitur.* ibid.
§. II. *Difficile argumentum proponitur, & varia illius solutiones referuntur, ac refelluntur.* 458
§. III. *Vera solutio tenditur, & instantia quæ contra illam fieri possent diluuntur.* 459
Art. II. *Quot modis prædestinatio Christi sit causa nostræ prædestinationis?* 460
Art. III. *An Christus meruerit prædestinationem nostram ut est comparativa, & electio unius præ alio?* 461
§. I. *Conclusio affirmativa statuitur.* ibid.
§. II. *Solvuntur objectiones.* ibid.

TRA-

TRACTATUS SEPTIMUS

DE HÆRESI PELAGIANA ET SEMIPELAGIANA,

Præambulus ad Tractatum de Gratia.

AMICO LECTORI

Si publici juris librum facio, in quo præcipuam ejus partem de auxiliis desiderei, non est cur me male fidei arguas, LECTOR BENEVOLE, *cum ea caussa sit, ut neque tu eam partem a me sperare debeas, neque, ego etiam flagitanti concedere possim. Post agitatam eam quæstionem inter utramque familiam, & Societatis, & nostram, in Congregatione de Auxiliis, utrique parti silentium indictum est, ut Romanæ Sedis judicium expectaretur. Ego Summis Pontificibus parere, religionis partem esse existimo; neque invitus in argumentum & me, & Thomistica Schola observantia, in ea quæstione stleo, in qua litteratorum hominum, quibus hactenus a me edita, etiam ultra spem accepta fuerunt, laudem aliquam & plausum forsitan sperare potuissem. Memini ejus quod libro* 1. *Regum cap.* 14. *scribitur, & in aliena sorte mea imaginem vidi. Pugnat olim Hebræus populus sub Saule Rege & duce, qui laborem pugnæ duriori hoc imperio cumulaverat, ne quis confectas vires cibo repararet, cum forte per agros fugientes passim milites sternens, in apertum campum & saltum venit, quem ingens mellis copia impleverat. Invitabat, ut puto, parata sine sumptibus mensa; sed tantum in fatigatis & oppressis belli pondere studium parendi valuit, ut ne libato quidem in transitu melle, & inedia, & laboris tædium superaverit. Ea res mihi contigit, dum toto hoc Tractatu, Clypeo meo tectus, Thomistica doctrina impugnatores, in hoc litterarum & ingeniorum certamine, sequerer, in eam partem veni, in qua tantum ex Scripturis, Conciliis, Patribus, mellis copiam mihi comparaveram, ut in ceteris partibus, essi eas abunde pertractassem, jejunus tamen ac sterilis videri possem. Compellebat me ad scriptionem tanta rerum copia; sed memini vetitum ne quis ex eo favo decerpere. Abstinui igitur, & eam mellis copiam sui alveoli compriment, quandiu erit educendi negata facultas. Utinam par utrinque servata fuisset fides, & erga Sedem Romanam reverentia, non prodiisset Francisci Suarez opus de Auxiliis, quod post iteratam prohibitionem editum est, & post negatam his a Summo Pontifice Paulo V. facultatem, ab Eminentissimo Cardinali Burghesio, nomine Auctoris petitam, ut Montezino, Sylvius, & alii referunt.*

Interim ceteras hujus Tractus partes diligentius ut pertractem enitar, alterius desiderium compensaturus; cum etiam æquissimum sit, ut quidquid in nobis est virium, ad Gratiæ commendationem impendamus, cui si quid in nobis est acceptum debemus. Hæc omnis est Christiani census, hac qua mortalem hominem cæli municipem facit; cælesse semen, quo in Deum transformamur, quantum quidem Divinitatis lineamenta fragile lutum capit. Sive alii candidum intemerata Virginitatis lilium, sive immarcescibilem martyrii palmam, sive purpureum humilitatis violam ferant, Gratia pluvia est (*inquit August. Serm.* 2. *de verbis Apostoli*) *& benignissimus imber, quem propitium cælum effundit, quo fœcundus sua sponte sterilis natura ager, hos flores emittit.* Sicut enim (*ait Chrysostomus*) aqua, cum unius sit speciei, vario modo operatur, dealbans in lilio, rubricans in rosa, purpurissans in viola; ita Divinus Spiritus, *ejusque gratia, quæ aureum imbrem superat, licet una & simplex qualitas sit, varios tamen ac mirabiles in nobis operatur effectus. Immo, subdit Augustinus Serm.* 48. *de tempore,* Tolle gratiam, quid est Christus, nisi homo? *Sed quid homo, cujus nativam humilitatem gratia suo splendore non tegit aut ornat, nisi leve fortunæ ludibrium?* cui malitia naturalis, *Sapient.* 9. *quem ad omnia flagitia natum, indignata natura projecit, & qui indigna repensatione in opprobrium naturæ vivit. Sed quid homine majus? qui ad eam magnitudinem, gratia præsente, comitante, & sequente ascendit, quam ipse vix capiat, licet toto orbe major; & qua minus est quidquid cælum tegit, licet Consulum fasces, sceptra, Aquilas, & quæ nec immensa hominum cupido optare potuit, cumulaverit: gratia namque unius hominis, superat bonum totius naturæ (ait Angelicus Doctor infra quæst.* 113. *art.* 9.) *ut neque par sit aut Regum aut Imperatorum Majestas:* nemo enim sapiens, nisi fidelis, nemo major nisi Christianus, *inquit Tertullianus. Cui demum gratia indulget, quem tanto contentione ad summum magnitudinis fastigium deducit, ut quod in argumentum Divinitatis Deus ipse Exod.* 3. Ego sum, qui sum, *hoc etiam homo ejusdem participatione naturæ audeat:* Gratia sum id quod sum. *Ea est Gratiæ dignitas, quam Schola Thomistica docet (AMICE LECTOR) nemo enim est qui dignius umquam de Gratia senserit Angelico Doctore, ut nemo est cui gratia plura contulerit.*

Porro cum plura quæ dicturi sumus in Tractatu de gratia, ex plena & perfecta cognitione eorum quæ olim in Pelagianis & Semipelagianis damnavit Ecclesia, omnino pendeant, priusquam de gratia disseramus, & ea quæ S. Doctor a quæstione 109. *usque ad* 114. *tradit, exponamus, brevem de Pelagiana & Semipelagiana hæresi Tractatum hic inserendum esse censuimus.*

DISPUTATIO PRIMA.

De Hæresi Pelagiana.

ARTICULUS I.

Origo Pelagianæ hæresis describitur.

NON intendimus hic ea quæ ad sufficientiam & efficaciam divinæ gratiæ, aliasque controversias, ad Tractatum de auxiliis, pertinentes, spectant, resolvere cum hoc a Summis Pontificibus Paulo V. Urbano VIII. Innocentio X. & Alexandro VII. severissime cautum sit: sed ea tantum quæ ad Pelagianæ & Semipelagianæ hæresis historiam pertinent, breviter discutere; ut expulsis errorum nebulis, veritatis Catholicæ radius, & divinæ gratiæ splendor, magis effulgeant.

ETsi aliqui existiment Pelagium fuisse primum inter hæreticos, qui gratiæ Dei efficaciam & necessitatem sustulit: idque videatur innuere Vincentius Lirinensis in libro adversus hæreses, ubi ait: *Quis unquam ante prophanum illum Pelagium, tantam virtutem liberi præsumpsit arbitrii, ut ad hoc in bonis rebus per singulos actus adjuvandum, necessariam Dei gratiam non putaret.* Verumtamen certum est, multo ante Pelagium difficultates istas de gratia & libero arbitrio incœpisse. Nam, ut omittam Judæos, qui, ut ait Augustinus Epist. 95. *Per legem justificari arbitrabantur, sufficiente sibi ad eam custodiendam libero arbitrio.* Unde Apostolus (ut notat idem S. Doctor Serm. 13. de verbis Apostoli) gratiam Dei in suis Epistolis adeo extollit & commendat, ut *prædicator gratiæ*

appellari meruerit, *propter Judæos qui de lege gloriabantur, & libero arbitrio legem sufficere arbitrabantur* : omissis, inquam, Judæis, ad legem Moysis pertinentibus, initio nascentis Ecclesiæ, & in ipso ortu legis Evangelicæ, Simon Magus in disputationibus habitis cum D. Petro, Apostolorum Principe, ex efficacia divinæ voluntatis & gratiæ liberum nostrum arbitrium negavit, ut refert S. Clemens lib. 3. recognitionum. De quo videri possunt quæ in Tractatu de voluntate Dei, ex Reverendissimo & illustrissimo Patre Libelli, Archiepiscopo Avenionensi, retulimus, & de verbo ad verbum transcripsimus. Item Clemens Alexandrinus, qui floruit anno 204. lib. 5. stromatum initio scribit Basilidem, Valentinum, & Marcionem, asseruisse hominem per naturæ vires posse credere, bene operari, & salvari. In hoc tamen errore impugnando non sunt immorati Patres qui illo sæculo floruerunt, & contra illos hæreticos scripseruntquia circa alium errorem, quo illi Polytheismum, seu Deorum multitudinem moliebantur introducere, quique tunc majus illis negotium facessebat, erant intenti.

2 Basilidi & Valentino successit Origenes, qui eumdem errorem de sufficientia liberi arbitrii, ad bene operandum sine gratia, renovavit, dixitque Deum dare nobis ut possimus, non autem ut velimus & agamus, sicut refert D. Thomas 3. contra Gent. cap. 89. ubi sic ait: *Quidam non intelligentes qualiter motum voluntatis Deus in nobis causare posset absque præjudicio libertatis, conati sunt hac auctoritate male exponere, ut scilicet dicerent quod Deus causat in nobis velle & perficere, in quantum dat nobis virtutem volendi, non autem sic quod faciat nos velle hoc aut illud: Sicut Origenes exponit lib. 3. Periarchon, liberum arbitrium defendens contra auctoritates prædictas*. Unde Origenem primum, aut saltem præcipuum Pelagianæ hæresis architectum fuisse, plures existimant, & satis aperte colligitur ex D. Hieronymo Epist. ad Ctesiphontem, ubi alloquens Pelagium, ait: *Doctrina tua Origenis ranunculus est*: & in præfat. lib. 1. Commentariorum in Jeremiam, Grunium (quo nomine Ruffinum Origenis discipulum & sectatorem indigitare solet) *præcursorem Pelagii* nuncupat. Ab eodemque Ruffino se audivisse, non traduci peccatum originale, affirmavit Cælestius, princeps Discipulorum Pelagii, in judicio Episcopali Carthaginensi, in quo fuit damnatus, & ab Ecclesia Carthaginensi expulsus, ut refert Augustinus lib. de gestis Pelagii cap. 22.

Ex illorum ergo hæreticorum fæce ac cineribus Pelagiana hæresis, ut virulenta vipera, prosilivit & obstetricante manu Diaboli, eductus est coluber ille tortuosus, qui totum gratiæ Dei spiritum, morsu venenoso extinguere conatus est.

3 Fuit autem Pelagius natione Britannus; unde a Prospero in carmine de ingratis, *Coluber Britannus* appellatus est. Vel ut magis placet D. Hieronymo, præfat. in 3. lib. in Jeremiam, Scotus: *Latrat*, inquit, *per Alpinum canem* (Cælestium scilicet ejus Discipulum) *grandem & corpulentum, habet enim originem Scotica gentis de Britannorum vicinia*. Professione fuit Monachus; ingenio præstanti & acuto, eloquioque facundus, ut sæpe affirmat D. Augustinus, idque satis testantur tum ejus Epistola ad Demetriadem virginem (quæ habetur inter suppositias D. Augustini tom. 2.) tum quædam scriptorum ejus fragmenta, relata & refutata ab eodem S. Doctore variis locis. Quare minus assentior D. Hieronymo, qui in Epistola ad Ctesiphontem, præfixa tribus libris Dialogi, adversus Pelagianos, & lib. 2. ejusdem Dialogi, & in præfat. lib. 1. Commentariorum in Jerem. ejus ingenium despicit, & tamquam loquendi imperitum deridet.

4 Moribus etiam illum adeo fuisse probum & religiosum; ut pro sancto, & in virtutibus Christianis eximie provecto haberetur, testatur S. Augustinus lib. 3. de peccat. meritis cap. 1. his verbis: *Post paucissimos dies legi Pelagii quædam scripta, viri, ut audio, sancti, & non parvo profectu Christiani*. Idemque confirmant aliqui ex Epist. 4. Chrysostomi ad Olympiadem, ubi sic ait: *De Pelagio Monacho magno dolore affectus sum. Cogita igitur quos quantisque coronis digni sint, qui forti animo in acie steterunt, cum viros tam pios, ac sancte, tantaque tolerantia viventes, abripi, atque in fraudem impelli videamus*. Quamvis alii existiment Pelagium illum, de quo loquitur Chrysostomus, non fuisse hunc hæresiarcham, cujus errores describimus: quia (inquiunt) hæc Epistola Chrysostomi scripta fuit anno Christi 401. quando in exilio versabatur, ut patet ex ejus lectione: Pelagius vero adhuc fama sanctitatis florebat anno 413. quo anno libros de peccatorum meritis scripsit Augustinus, postquam anno superiori 412. Cælestius apud Carthaginem in Episcopali judicio excommunicationem meruisset, ut ipse ait l. b. 2. Retract. cap. 33.

5 Sed quidquid sit de hoc: intimius Pelagii mores perspexisse videtur Isidorus Pelusiota, magni illius Chrysostomi discipulus, qui Monachum agens in Oriente, & Pelagii etiam Monachi actiones pressius examinans, easque ad stateram appendens, invenit minus habentes, nec auri fulgorem esse quod exterius aliquando in Pelagio affulgebat, sed aurichalcum: unde vagum ejus animum de monasterio in monasterium avolantem, & deliciis ac vitæ molliori inhiantem, ac nidorem carnium, & ventris obsonia appetentem, lib. 1. Epist. 314. his verbis describit: *Tibi ingens anserum turba canitiem invexit, & tamen rigidum atque inflexum animum habes, ex alio monasterio ad aliud subindeque migrans, atque omnium mensas perscrutans & explorans. Quamobrem si tibi carnium nidor atque obsoniorum condimentum cura est, iis qui magistratus gerunt potius blandire, atque urbium camines vestiga: neque enim homines Eremitæ, facultates eas habent, ut te quemadmodum tibi gratum est excipere valeant*. Id ipsum testatur in Apologia, ubi de Pelagio loquens ipsum *Monoculum* appellat, & cutem suam paulo magis curasse, quam Monachum deceret, affirmat. Et certe non potuit inimicus gratiæ, ventris non esse amicus, & qui gratia Dei non curabat stabilire cor; escis carnalibus non inhiare; gratiæque spiritui contumeliam faciens, consequens erat, ut male blandas carnis delicias effuse quæreret, ac de numero eorum esset, de quibus ait Apostolus ad Philip. 3. *Quorum Deus venter est*: quia nimirum in ventris deliciis, & carnis voluptatibus, ultimum finem constituunt.

ARTICULUS II.

Varii status Pelagianæ hæresis recensentur.

QUi accuratius SS. Patrum volumina scrutati sunt, 6
varios Pelagianæ hæresis status seu gradus distinguendos esse censent. Primus fuit veluti Ethnicismus a Philosophis acceptus; in quo Pelagiani, nulla facta mentione gratiæ, naturam hominis sufficere dicebant ad quæcumque opera virtutum exercenda, ad servanda omnia Dei mandata, & vivendum sine ullo peccato, ac denique ad veram & æternam felicitatem consequendam. Unde Pelagius Epistola ad Demetriadem nobilissimam virginem cap. 2. sic ait: *Quoties mihi de institutione morum & sancta vita conversatione dicendum est, seleo primo humanæ naturæ vim qualitatemque monstrare, & quid effici possit ostendere, ac jam inde audientis animum ac species incitare virtutum, &c. Optima enim animi incitamenta sunt, cum docetur aliquis posse quod cupiat*.

Hunc Pelagii errorem variis in locis reprehendit ac 7
detestatur Augustinus: nam lib. 3. contra Julian. cap. 3. hæc scribit: *Natura ista in tantas & tam manifestas collapsa miserias, liberatorem, mundatorem, redemptorem Christum habet necessarium: non Julianum, non Cælestium, non Pelagium laudatorem*. Et lib. 3. contra duas Epistolas Pelagian. cap. 14. *Nunc sic*, inquit, *debemus laudare Creatorem, ut cogamur dicere, immo vero convincamur dicere superfluum Salvatorem. Naturam hominis dignis laudibus honoremus, easque laudes ad Creatoris gloriam referamus; sed quia nos creavit, ita sumus grati, ut non simus quia sanat ingrati*.

Hunc vero statum Pelagianismi ad Paganismum potius 8
quam ad hæresim diximus pertinere: quia asserere hominem ipsum sibi, repudiato omni, sive Dei, sive alterius adjutorio, ad omnem virtutem, sapientiam, felicitatemque sufficere, purum putuimque Ethnicæ Philosophiæ somnium est; ut patet ex his verbis Senecæ Epist. 53. Pelagio præcinentis, *Est aliquid quo sapiens antecedat Deum: ille natura beneficio, non suo sapiens est. Ecce res magna, habere imbecillitatem hominis, securitatem Dei*. Ecce suo beneficio, non Dei auxilio, sapientem fieri hominem putat! Unde Epist. 20. *Huc*, inquit, *cogitationes tua tendant, hoc cura, hoc opta, omnia alia vota Deo remissurus, ut contentus sis temetipso, & ex te nascentibus bonis. Quæ potest esse felicitas Deo propior?* Quasi ceterorum bonorum vota Deo essent remittenda; ad parandas vero animi opes, homo sibi ipsi sufficeret. Quare Epist. 124. ait, *Unum bonum esse, quod beata vita caussa & firmamentum est*, SIBI FIDERE. Similia habet Tullius in libro de natura Deorum, ubi in persona Cottæ inquit, *Quia sibi quisque virtutem acquirit, neminem unquam acceptam Deo retulisse: propter virtutem enim jure laudamur, & de virtute recte gloriamur; quod non contingeret, si id donum a Deo non a nobis haberemus*. Et paulo post subdit: *Judicium hoc unicum mortalium est, fortunam a Deo petendam, a seipso sumendam esse sapientiam*.

Ex his impuris prophanæ & gentilis Philosophiæ la- 9
cunis, hausta videntur illa Pelagii verba quæ tantopere Augustinus Epist. 143. ad Demetr. detestatur. *Spirituales divitias nullus tibi præter te conferre poterit. In his ergo jure laudanda es, in his merito ceteris præferenda es*: QUÆ NISI EX TE ET IN TE ESSE NON POSSUNT. Unde Faustus l. 1. de gratia cap. 1. hæc scribit: *Pelagius dicit quod ad obtinendam salutem naturæ hominis sibi sola sufficit*.

Secun-

10 Secundus status seu gradus Pelagianæ hæresis fuit veluti semi-ethnicismus, in quo Pelagiani naturam ipsam tamquam gratiam cognoscere & prædicare cœperunt. Cum enim Pelagius male audiret apud Catholicos, quod necessitatem gratiæ negaret ad declinandam invidiam, & fucum Catholicis faciendum, moderationem quamdam suæ sententiæ specie tenus adhibuit, cœpitque nomine gratiæ, liberum arbitrium intelligere; quia gratis a Deo, id est nullis nostris præcedentibus meritis, in ipsa creatione nobis collatum est; & eatenus affirmavit, gratiam esse necessariam ad bene operandum; peccatum vitandum, quatenus sine libero arbitrio, neque bene agere, neque a malo abstinere possumus. Sic testatur Augustinus serm. 11. de verbis Apostoli cap. 7. ubi de Pelagianis ait: *Disputantes contra gratiam pro libero arbitrio, fecerunt auribus piis & Catholicis offensionem; cœperunt horrori, cœperunt ut certa pernicies devitari, cœpit de illis dici quod contra gratiam disputarent, & invenerunt ad velevandam istam invidiam tale commentum: inquit, non contra gratiam Dei disputo. Unde probas? Eo ipso* (inquit) *non contra gratiam Dei disputo, quod liberum arbitrium defendo. Videte acumen, sed vitreum: quasi lucet vanitate, sed frangitur veritate*. Et infra commentum suum interpretantes Pelagiani dicunt: *Quia hominem Deus creavit, & liberum donavit arbitrium, quidquid homo potest de libero arbitrio, cujus gratia debetur, nisi ejus qui eum condidit cum libero arbitrio?* Nomine autem liberi arbitrii, intelligebant naturale bonum libertatis, cum reliquis necessariis ad libere operandum, quæ naturaliter nobis insunt; cujusmodi sunt facultas consultandi & expendendi rationes & motiva agendi vel non agendi, naturalisque propensio ad bonum, & aversio a malo, ut ibidem testatur Augustinus, & lib. de hæresibus, hæresi 88. nec non Hieronymus Epistola ad Ctesiphontem, & lib. 1. dialogi contra Pelagianos.

11 Porro hic status solo nomine distat a præcedenti: 12
easque enim omnino naturæ vires prædicat, hoc solum discrimine, quod iste caussam præferat quæ ipsis tantas vires gratis dedit, & gratiæ nomine utatur ne gratiam omnino neglexisse videatur. Diximus autem eum *semi-ethnicismum* posse vocari: quia etiam Philosophi Gentiles eam gratiam agnoscebant, licet eo nomine non uterentur. Unde Seneca Epist. 90. *Quis dubitare potest* (inquit) *quin Deorum immortalium munus sit quod vivimus, Philosophia quod bene vivimus? Itaque tanto plus non debere huic quam Diis, quanto majus beneficium est bona vita, quam vita*. Audin' superbiam extollentem sese adversus Deum, ac supra Deum? Ne tamen divinæ gratiæ oblitus omnino videretur, quasi pudusset eum arrogantiæ, corrigendo subjicit: *Pro certo deberetur, nisi ipsam Dii Philosophiam tribuissent*.

Non diu in isto statu, & in hac sola naturali gratia 12
profitenda, perstitit Pelagius. Cum enim statim Catholici intelligerent sibi fucum fieri, & gratiæ nomine eamdem iterum naturam obtrudi, hanc gratiæ confessionem, veluti prorsus fraudulentam, irriserunt & condemnarunt: quare Pelagius adhuc pulsatus fidelium objurgationibus, easque declinare volens, ad aliam speciem gratiæ, a natura & libero arbitrio distinctam, confugit, ad legem scilicet & doctrinam divinitus traditam cujus auxilio confessus est hominem indigere, ut declinet a malo, & faciat bonum. Unde August. de spiritu & littera cap. 2. de Pelagianis sic ait: *Cum urgeri cœperint, quomodo id præsumant asserere fieri sine ope divina, reprimunt se nec hanc vocem audent dimittere, quoniam vident quam sit impia & non ferenda: sed ajunt, ideo ista sine ope divina non fieri; quia & hominem Deus creavit cum libero voluntatis arbitrio, & dando præcepta ipse docet quemadmodum homini sit vivendum*. Et infra: *Neque quisquam, cum verecundatus fuerit dicere per nos ipsos fieri, nos justos &c. quia videt hoc a fidelibus & piis credi non posse cum dicitur: ad hoc se convertat, ut dicat, ideo sine operatione gratia Dei nos justos esse non posse, quia legem dedit, quia doctrinam instituit, quia bona præcepta mandavit*.

Hic Pelagiani, quo melius hoc suum de gratia legis & doctrinæ commentum stabilirent, magis laudibus legem extollebant, ut testatur idem S. Doctor lib. 3. ad Bonifacium cap. 5. ubi hæc verba Pelagii in Epistola ad Demetriadem refert: *Lege velut lima natura expolitur, & fulgori pristino redditur*: & ista. *Quamdiu recentioris adhuc natura usus viguit, nec humana rationi velut quamdam caligineam longus usus peccandi obduxit, sine lege dimissa est natura; ad quam Dominus nimiis jam vitiis obrutam, & quadam ignorantia rubigine infectam, limam legis admovit, ut hujus frequenti admonitione expoliretur, & ad suum posset redire fulgorem*. Sicut ergo priores Hæretici diviserant Christum; alii Divinitatis ejus veritatem, alii veritatem carnis ejus abnegantes: ita & Pelagius crucem ejus evacuavit; nam ut inquit Apost. ad Galatas 2. *Si per legem justitia, gratis Christus mortuus est*.

13 Hic est tertius, vel potius secundus Hæresis Pelagianæ status, qui ab Ethnicismo differt, & ad Judaismum decli-

nat: nam initio nascentis Ecclesiæ plures ex Judæis; inter quos præcipuus fuit Cerintus de gratia Christi male senserunt, & se per legem justificari, sufficiente ad eam custodiendam libero arbitrio, docuerunt: contra quos Apostolus Epistolam ad Romanos scripsit, in qua mysteria divinæ gratiæ & prædestinationis fuse exponit, ut sentire videtur Hieronymus, præfatione in Epistolam ad Galatas.

Doctrinæ legis addebant Pelagiani exempla Christi & 14
remissionem peccatorum. Nam primis quidem sæculis, ab Adamo usque ad Moysem, sufficientem dicebant legem naturalem; quia propter illam primæ conditionis integritatem adhuc perseverantem, & vigorem legis naturalis, illæsamque libertatem arbitrii, non erat opus alia gratia: postea vero licentia & consuetudine peccandi sensim magis invalescente natura, mala educatione, & pravis exemplis corruptam, eguisse legis scriptæ subsidio, quam Deus per Moysen dedit: cumque postea ob nimiam humani generis corruptionem, quæ peccandi consuetudine incleverat, lex illa non sufficeret amplius ad pie sancteque vivendum, venisse Christum, veluti tanti morbi medicum, qui homines gratia sua medicinali sanaret & remissionem peccatorum, doctrinam evangelicam, & virtutum exempla præberet. Unde August. lib. de peccato origin. cap. 26. *Non igitur, sicut Pelagius & ejus discipuli, tempora dividamus, dicentes primum vixisse justos homines sub natura, deinde sub lege, tertio sub gratia. Ex natura, scilicet ab Adam tam longa ætate qua lex nondum erat data: tunc enim ajunt, duce ratione cognoscebatur Creator, & quemadmodum esset vivendum, scriptum gerebatur in cordibus, non lege littera, sed natura. Verum vitiatis moribus* (inquiunt) *ubi cœpit non sufficere natura tam decolor, lex ei addita est, qua velut lima fulgori pristino, detrita rubigine, redderetur. Sed postea quam nimia, sicut disputat, peccandi consuetudo prævaluit, cui sanandæ lex parum valet, Christus advenit, & tamquam morbo desperatissimo, non per discipulos, sed per se ipsum medicus ipse subvenit*.

Itaque Pelagiani, ne gratiæ Dei viderentur inimici, mul- 15
tiplex genus gratiæ comminiscebantur: nam ipsum naturale arbitrium voluntatis, gratiam appellabant, legem Moysis necessariam fuisse confitebantur, qua velut lima fulgori pristino, detrita rubigine, natura redderetur, doctrinam & revelationem divinam recipiebant, quæ nobis demonstret quid facere debeamus: remissionem peccatorum, & Christi exempla, ad vitam rite instruendam esse necessaria prædicabant. Unde illi fuere philosophia Ethnici, lege Judæi, solo nomine Christiani & mutabilitate Prothei, in varias sese species transformantes, ut veram Christi gratiam abolerent.

Hæc sunt certa & indubitata apud omnes Theologos. Sed difficultas est, & gravis controversia inter Thomistas & Neothericos, an Pelagiani, præter gratias illas extrinsecas, tandem aliquando gratiam interiorem admiserint; subindeque præter duos status Pelagianæ hæresis jam expositos, tertius admittendus sit? Pro cujus resolutione sit

ARTICULUS II.

An & quam gratiam interiorem Pelagius admiserit?

NOtandum primo, gratiam internam dividi in habi- 16
tualem, per quam formaliter fumus intrinsece justi & filii Dei adoptivi, & actualem, quæ datur ad operandum, & cum ipsa operatione transit: istamque rursus dividi in prævenientem, quæ operationem antecedit, saltem prioritate naturæ, & concomitantem seu cooperantem, quæ operationem comitatur, ac immediate in ipsam influit: unde a quibusdam, *gratia cooperationis, seu coefficientia* appellatur.

Notandum secundo, quod cum duæ sint potentiæ in 17
homine, intellectus scilicet & voluntas, duæ etiam gratiæ interne in eo reperiri possunt: una quæ se teneat ex parte intellectus, ipsumque illuminet; alia quæ afficiat ipsam voluntatem, eamque, ut ita dicam, immediate tangat & immutet. Hic vero contactus duplex esse potest: unus pure moralis ac metaphoricus, qui fit medio objecto proposito, a quo allicitur & trahitur ipsa voluntas, quem Augustinus Tractatu 26. in Joann. explicat exemplo ovis, quæ ostensione rami viridis trahitur, & pueri, qui demonstratione pomi vel nucis ad currendum incitatur: *Ramum* (inquit) *viridem ostendis ovi, & trahis illam, nuces puero demonstrantur, & trahitur*: alter realis est & physicus, qui fit per realem & physicam voluntatis immutationem, aut, ut loquitur Augustinus, *per subministrationem spiritus & virtutis*. His præmissis,

Dico primo, Pelagiam non solum gratiam externam consistentem in manifestatione Evangelii, & exemplis Christi, sed etiam internam Spiritus Sancti illustrationem agnovisse, post multas tandem disputationes cum D. Au-

gustino,

gustino, & aliis SS. Patribus habitas; subindeque tertium Pelagianæ hæresis statum esse admittendum.

18 Probatur ex Augustino libro de gratia Christi cap. 7. ubi refert verba Pelagii dicentis: *Adjuvat nos Deus per revelationem & doctrinam, dum cordis nostri oculos aperit, dum futura demonstrat, dum diaboli pandit insidias, dum nos multiformi & ineffabili dono* GRATIÆ CÆLESTIS ILLUMINAT. Quibus verbis aperte agnoscit Pelagius donum gratiæ cælestis illuminantis intellectum, & non solum doctrinam, & legem exterius manifestatam. Unde idem Augustinus cap. 11. ejusdem libri affert tamquam exemplum hujus revelationis, sapientiæ, & doctrinæ illam altissimam revelationem; quæ S. Paulo data fuit; quæ fine dubio intus non foris facta est, Deo intrinsecus manifestante veritatem. Quod tamen quia nequaquam ad bene vivendum sufficit, nisi intus simul etiam affectus ipsos voluntatis operetur, hinc infra cap. 24. Pelagianam illam opinionem refellens, dicit: *Legant ergo & intelligant, intueantur atque fateantur, non lege atque doctrina insonante forinsecus, sed interna atque occulta, mirabili atque ineffabili potestate, operari Deum in cordibus hominum, non solum veras revelationes* (ut fatebantur Pelagiani, & sufficere credebant) *sed etiam bonas voluntates.*

19 Confirmatur ex eodem Augustino cap. 41. ejusdem libri, ubi hæc scribit: *Ipsum vero auxilium quo possibilitatem naturalem perhibet adjuvari, in lege constituit atque doctrina quam nobis fatetur etiam a Sancto Spiritu revelari, propter quod & adorandum esse contendit.* Sed adoratio non debetur legem & doctrinam exterius tantum revelanti; nam hoc potest fieri Angeli vel hominis ministerio: Ergo Pelagius non solum externam, sed etiam internam doctrinæ revelationem admisit.

Dico secundo: Pelagius non solum illustrationem in intellectu, sed etiam excitationem & motionem moralem in voluntate agnovit: sed per hoc a commendatione legis & doctrinæ non recessit.

20 Prima pars probatur ex Augustino lib. de gratia Christi cap. 10. ubi Pelagium sic loquentem, & hæc verba Apostoli, *Deus operatur in nobis velle*, sic exponentem inducit: *Operatur in nobis velle quod bonum est, velle quod sanctum est, dum nos terrenis cupiditatibus dediti, mutorum more animalium tantummodo præsentia diligentes, futura gloria magnitudine, & præmiorum sollicitatione succendit; dum revelatione sapientiæ, in desiderium Dei stupentem suscitat voluntatem: dum nobis* (*quod tamen alibi negare non metuit*) *suadet omne quod bonum est.* Ubi expendenda sunt illa verba: *quod tamen alibi negare non metuit*, quibus S. Doctor significat, Pelagium initio quidem negasse internam illuminationem intellectus, & suasionem, seu excitationem moralem voluntatis, quæ fit a gratia, postea vero (id est post Concilium Palæstinum, pluresque concertationes, cum ipso Augustino, & aliis SS. Patribus habitas) utramque admisisse. Unde Petavius libro de Pelagiana & Semipelagiana hæresi cap. 9. num. 11. hæc scribit: *Adhibuisse Pelagium gratiam aliquam qua voluntas excitatur, ostendunt ipsius verba quæ citat August.* I. *de gratia Christi cap.* 10. *ubi ait revelatione sapientiæ in desiderium Dei stupentem excitari voluntatem: Sed hanc gratiam in sola intelligentia & cognitione ponebat; alteram autem, quam præcipue quærebat Augustinus qua voluntas ipsa proxime ac per se moveatur, necessitantem esse dicebat libertatis inimicam, ut Julianus ait apud Augustinum lib.* 1. *cap.* 95. *operis imperfecti.*

21 Quod autem per hoc a commendatione legis & doctrinæ non recesserit, idem Augustinus verbis immediate sequentibus aperte declarat, subdit enim: *Quid manifestius, nihil aliud eum dicere gratiam, qua Deus in nobis operatur velle, quam legem atque doctrinam? In lege namque & doctrina sanctarum scripturarum futura gloria atque præmiorum promitteritur magnitudo: ad doctrinam etiam pertinet cum suaderur omne quod bonum est.* Ex quibus verbis hoc argumentum desumo. Munus & officium legis & doctrinæ est, docere, illuminare, ostendere quid faciendum sit, & ad id hortari ac suadere; non vero dare vires ad id faciendum & implendum, ut fuse prosequitur Augustinus toto lib. de spiritu & littera: Sed interior illa revelatio, & moralis excitatio, quam Pelagius admisit, habebat solum docere, ostendere, manifestare, illuminare, exhortari, suadere, &c. non autem spiritum & virtutem infundere, seu voluntatem infirmam sanare, roborare, & ad agendum applicare: Ergo gratia illa Pelagii a commendatione legis & doctrinæ non recedebat. Unde Pelagius Epistola ad Demetriadem, virginem illam exhortans ad sanctitatem, totus est in commendanda gratia illa legis & doctrinæ, & consideratione exemplorum Christi, aliorumque id genus, concludens cap. 27. *Tunc senties quantum ad ejus amorem adjuvet te sapientia, quantum sit in te divina legis auxilium.*

22 Ex quo intelliges primo, veram Christi gratiam (qualem Augustinus admisit) non tantum illuminare intellectum, & excitare voluntatem, sed etiam eam intus reformare, ac immutare, ut egregie declarat D. Prosper in carmine de ingratis, his versibus.

Non hæc consilio tantum, hortatuque benigno
Suadens atque docens; quasi normam legis haberet
Gratia, sed mutans intus mentem, atque reformans
Vasque novum ex fracto fingens virtute creandi.

Intelliges secundo, quod quando SS. Patres Pelagii errorem referentes, dicunt illum docuisse hominem per liberum arbitrium, sola legis & doctrinæ manifestatione adjutum, posse implere mandata Dei, & vitam æternam promereri, per hoc non intendunt negare, Pelagium gratiam interioris illuminationis & moralis excitationis admisisse; sed volunt tantum utramque hanc gratiam, quam Pelagius admisit, ut ex Augustino ostendimus, ad gratiam legis & doctrinæ reduci, & sub ea comprehendi; cum proprium legis & doctrinæ sit illuminare intellectum, juxta illud Proverb. 6. *Mandatum lucerna est, & lex lux*; subindeque moraliter & objective excitare voluntatem ad bene agendum. In eodem sensu locutus est S. Thomas quodlib. 5. art. 7. dum dixit: *Cavendus est error Pelagii, qui posuit quod per liberum arbitrium homo poterat adimplere legem, & vitam æternam mereri, nec indigebat auxilio divino, nisi quantum ad hoc quod sciret quid facere deberet, secundum illud Psal.* 142. *Doce me facere voluntatem tuam.* Vel etiam dici potest, S. Doctorem, & alios SS. Patres, loqui de hæresi Pelagii in secundo statu, non vero de tertio, in quo post multas concertationes cum S. Augustino habitas, & post damnatam ipsius hæresim a Zozimo Papa, tandem gratiam interiorem, illuminantem intellectum & excitantem moraliter voluntatem, admittere coactus est, ut constat ex testimoniis Augustini supra adductis, & magis patebit ex dicendis articulo sequenti.

Dico tertio; licet Pelagius auxilium possibilitatis, 24
seu quod dat nobis posse, admiserit, auxilium tamen voluntatis & actionis, seu quod dat nobis velle & operari, rejecit.

Patet hoc ex Augustino lib. de gratia Christi, cap. 3. ubi de Pelagio sic ait: *Cum tria constituat atque distinguat, quibus divina mandata dicit impleri, possibilitatem, voluntatem, & actionem: possibilitatem scilicet qua potest homo esse justus: voluntatem, qua vult esse justus: actionem qua justus est: horum trium primum, id est possibilitatem, datam confitetur a creatore natura, nec esse in nostra potestate, sed eam nos habere si etiam nolimus: duo vero reliqua, id est voluntatem & actionem, nostra esse asserit atque ita nobis tribuit, ut non nisi a nobis esse contendat. Denique gratia Dei non ista duo, quæ nostra omnino sunt, idest voluntatem & actionem, sed illam quæ in potestate nostra non est, & nobis ex Deo est, idest possibilitatem, perhibet adjuvari, tamquam illa quæ nostra sunt, hoc est voluntas & actio, tam sint valentia ad declinandum a malo, & faciendum bonum, ut divino adjutorio non indigeant: illud vero quod nobis ex Deo est, hoc sit invalidum, id est possibilitas, ut semper gratia adjuvetur auxilio.* Et capite sequenti, sic Pelagium inducit loquentem: *Nos sic tria ista distinguimus, & certum velut in ordinem digesta partimur. Primo loco posse statuimus, secundo velle, tertio esse. Posse in natura, velle in arbitrio, esse in effectu locamus. Primum illud, id est posse, ad Deum proprie pertinet, qui illud creaturæ suæ contulit: duo vero reliqua, hoc est velle & esse, ad hominem referenda sunt, quia de arbitrii fonte descendunt. Ergo in voluntate & opere bono laus hominis, immo & hominis & Dei, qui ipsius voluntatis & operis possibilitatem dedit, quique ipsam possibilitatem gratia sua adjuvat semper auxilio: quod vero homo potest velle bonum atque perficere, solius Dei est.* Et paulo post: *Ut generaliter universa complectar, quod possumus omne bonum facere, dicere, cogitare, illius est qui hoc posse donavit, qui hoc posse adjuvat: quod vero bene vel agimus, vel loquimur, vel cogitamus, nostrum est, qui hæc omnia vertere etiam in malum possumus.* Et cap. 5. ejusdem libri Augustinus loquens de Pelagio, sic ait: *Possibilitatem, voluntatem, actionem, tanta sublimitate curavit distinguere: ut quandocumque legimus vel audimus divina gratia adjutorium confiteri, sive in lege & doctrina, sive ubilibet constituat, sciamus quod loquitur, nec hæreamus aliter eum intelligendo quam sentit. Sciro quippe debemus, quod nec voluntatem nostram, nec actionem, divino adjuvari credit auxilio, sed solam possibilitatem voluntatis, atque operis, quam solum ex his tribus nos habere affirmat ex Deo: tamquam hoc sit infirmum, quod ipse Deus posuit in natura, cetera vero duo qua nostra esse voluit, ita sint firma, & fortia, & sibi sufficientia, ut nullo indigeant ejus auxilio; & ideo non adjuvet ut velimus, non adjuvet ut agamus, sed tantummodo adjuvet, ut velle & agere valeamus.* Denique idem S. Doct. cap. 47. totam de auxilio grat. controversiam ad hoc unum reducit, ut Pelagius non solum possibilitatis, sed etiam voluntatis & actionis auxilium confiteatur, & subdit: *Si ergo consenserit nobis* (Pelagius) *non solam possibilitatem in homine, sed ipsam quoque voluntatem, & actionem divinitus adjuvari, nihil de adjutorio gratiæ Dei, quantum arbitror, inter nos controversia relinquetur.*

Habe-

25 Habemus ergo ex Augustino, Pelagianos admisisse auxilium possibilitatis, auxilium autem voluntatis & actionis repudiasse. Habemus & utriusque auxilii multiplex discrimen: auxilium possibilitatis pertinet ad actum primum, & potentiæ rationalis ac liberæ, in qua recipitur, indifferentiam ad agendum vel non agendum imitatur; nihil proinde aggreditur nisi excitatum, nihil agit nisi actum, nihil exequitur nisi imperatum, nihil influit nisi determinatum, nihil movet nisi motum, nihil efficit nisi applicatum, non procedit ad actionem nisi impulsum, non pervenit ad effectum nisi directum: auxilium autem voluntatis & actionis, voluntatem sive volitionem & actionem infallibiliter efficit, & indissolubili nexu potentiam cum actu conjungit, nobisque adhibetur ut reipsa velimus & agamus, non autem ut velle & agere valeamus. Unde tale auxilium, tetrum, horribile, funestum, necessitans, ac libertatis humanæ ultimum, ut ita dicam, vulnus, Pelagianis visum est, ut patebit ex dicendis articulo sequenti.

26 Quæres, an auxilium illud possibilitatis, quod Pelagiani admittebant, esset vere auxilium sufficiens.

27 Respondeo negative: quia illa omnia, quibus Pelagiani dicebant naturalem arbitrii libertatem & possibilitatem adjuvari, nempe legem, doctrinam, exemplum Christi, illuminationem intellectus, & moralem excitationem voluntatis, non sufficiunt ad reddendum hominem perfecte & complete potentem ad actus supernaturales eliciendos, sed insuper requiritur virtus aliqua supernaturalis, physice movens ac immutans voluntatem, seu motio quædam virtuosa ordinis supernaturalis, vel, ut Augustinus loquitur, *subministratio spiritus & virtutis.* Ratio est, quia cum voluntas sit non solum principium morale, sed etiam physicum actuum supernaturalium quos elicit, v. g. actus caritatis, aut contritionis, ut de impotente reddatur complete potens ad eos eliciendos, prius, saltem natura, quam operetur, debet non solum moraliter, sed etiam physice moveri seu immutari, virtutem aliquam motivam, seu motionem virtuosam recipiendo. Unde in Tractatu de actibus humanis, fuse ostendimus disp. 6. art. 2. §. 10. eos qui gratiam moraliter tantum prævenientem & excitantem admittunt, & physice præmoventem repudiant, auxilium vere sufficiens de medio tollere, illudque, sublata gratia physice prædeterminante, non posse salvari.

28 Dico 4. Pelagium admisisse gratiam cooperationis, aut coefficientiæ, seu concursum simultaneum ordin. supernat.

29 Probatur primo ex D. Hieron. lib. 1. contra Pelagium in principio, ubi refert Pelagium dixisse: *Quidquid in me bini habeo, illo suggerente & adjuvante complatur.* Et interroganti Hieronymo, *quod agis bonum, tuum est, an Dei?* Respondet: *Meum est & Dei, ut ego operer, illo adjuvat.*

30 Probatur 2. ex D. August. in Enchir. c. 32. & lib. 1. ad Simplician. quæst. 2. ubi clare supponit Pelagium docuisse, *Proptereа dictum esse ab Apostolo, non est volentis, neque currentis sed miserentis Dei: quia ex utroque fit, id est ex voluntate hominis, & misericordia Dei, tamquam diceretur: non sufficit sola voluntas hominis, si non sit etiam misericordia Dei:* Ergo supponit Pelagium admisisse gratiam cooperationis & coefficientiæ, seu concursum simultaneum ordinis supernat.

31 Quantum vero ad concursum simultaneum ordinis naturalis, plures existimant Pelagium illum negasse, ait enim apud D. Hieron. in Epistola ad Ctesiphontem: *Si veluti curvare digitum, movere manum, ambulare, stare, sedere, scribere, sputa jacere, &c. semper mihi auxilium Dei necessarium erit?* Alii vero contendunt, ipsum nomine *auxilii* quod negavit, intellexisse influxum in causam, seu motionem & applicationem ipsius causæ: Tum quia illum concursum negabat, qui est complementum potentiæ ad operandum, ut patet ex verbis illis Pelagii a D. Hieron. in eadem Epistola relatis: *Dedisti mihi arbitrii libertatem, quid rursus te ingeris, ut nihil facere possim, nisi tu in me tua dona compleveris.* Tum etiam, quia hunc concursum negabat ad nostros actus, quem existimabat liberum arbitrium tollere, dicebat enim apud eumdem Hier. *Non ultra indigemus Dei auxilio, ne si indigerimus, liberum frangatur arbitrium*: concursus autem pure simultaneus & indifferens, ne apparenter quidem nocet libertati, cum voluntatem non determinet, sed ab ea potius determinetur & applicetur. Addunt, quod idpo Pelagius negabat concursum Dei, quia asserebat unumquemque arbitrio suo regi, ut refert idem S. Doct. in eadem Epistola ad Ctesiphontem: concursus autem quo causæ secundæ reguntur, debet in ipsas influere, easque ad agendum movere & applicare; cum usus qui est proprius actus dominii, seu regiminis, nihil aliud sit quam applicatio rei ad operationem, ut docet S. Thom. supra q. 16. art. 1.

32 Sed hujus difficultatis resolutio parum refert ad intelligentiam hæresis Pelagianæ; quia contentio SS. Patrum cum Pelagianis fuit præcipue de necessitate gratiæ propriedictæ: non vero de concursu generali: unde licet Durandus, Ludovicus a Dola, & alii, omnem concursum Dei tam prævium quam simultaneum negent, Pelagianis tamen & hæreticis non annumerantur.

Dico ultimo, Pelagiani docebant gratiam remissivam 33
peccati esse donum interne renovans seu instaurans naturam, & non extrinsece tantum peccata condonans. Est contra Suarez, Becanum, & alios Recentiores, existimantes Pelagium non agnovisse gratiam internam sanctificantem nos, & a peccatis mundantem, animamque ornantem & decorantem; sed docuisse justificationem esse meram peccatorum condonationem, seu non imputationem, eo fere modo quo Hæretici nostri temporis dogmatizant.

Probatur conclusio aperte ex Epistola Pelagii ad De- 34
metriadem, ubi expresse docet per gratiam Christi nos in meliorem hominem renasci; nos expiari & mundari; nos filios Dei, & cohæredes Christi fieri; Ecclesiam sine macula rugaque reddi. Sic enim ait cap. 8. *Si ante legem & multo ante nostri Salvatoris adventum, justo quidam vixisse & sancte referantur, quanto magis post illustrationem adventus ejus, nos id posse credendum est, qui instructi per Christi gratiam, & in meliorem hominem renati sumus, qui sanguine ejus expiati atque mundati, illiusque exemplo ad perfectam justitiam incitati, meliores illis esse debemus qui ante legem fuerant; meliores etiam quam fuerint sub lege.* Et cap. 22. *Nobilitatis ad hoc tantum memineris, ut cum claritate generis, morum sanctitate contendas: & cum nobilitate corporis, animi virtute nobilior proficias; magisque illa virtute glorieris, qua filios Dei, & cohæredes Christi facis.* Item capit. 24. *Sæculi virgines qua se nuptiis præparant, &c. mira se sollicitudine formare student, &c. Non minorem sponsus tuus requirit ornatum, qui cum universam Ecclesiam, salutaris aqua lavacro purificatam, sine macula rugaque reddiderit, quæridie cupit eam fieri pulcriorem.*

Idem colligitur ex eo quod Pelagiani docebant, quod 35
nimirum etsi baptismus non esset necessarius parvulis ad culpam originalem delendam (quam nullam ex Adamo trahi existimabant) requirebatur tamen ad alios effectus, quos gratia baptismalis confert, nempe ad sanctificationem animæ, interiorem ejus renovationem, adoptionem in filium Dei, & regni cælestis apertionem: Quod ut probarent, adducebant S. Joann. Chrysost. testimonium, quo gratiæ baptismalis dotes elegantissime describuntur. Verba Julian. apud S. Aug l. 1. cont. ipsum cap. 6. hæc sunt: *S. Joann. Chrysost. negat esse in parvulis originale peccatum; in ea quippe homilia quam de baptizatis habuit: Renidetus, inquit, Deus, qui facit mirabilia solus, qui fecit universa, & convertit universa. Ecce libertatis serenitate perfruuntur; qui tenebantur paulo ante captivi; & cives Ecclesiæ sunt, qui fuerunt in peregrinationis errore; & justitiæ in sorte versantur, qui fuerunt in confusione peccati. Non enim tantum sunt liberi sed & sancti, sed & justi: non solum filii, sed & hæredes, sed & fratres Christi: non tantum fratres Christi, sed cohæredes: non solum cohæredes, sed & membra: non tantum membra, sed & templum: non tantum templum, sed & organa spiritus. Vides quot sunt baptismatis largitates: & nonnulli disputant cælestem gratiam in peccatorum tantum remissione consistere: nos autem honores computavimus decem. Hac de-caussa etiam infantes baptizamus, cum non sint coinquinati peccato, ut eis detur vel addatur sanctitas, justitia, adoptio, hæreditas, fraternitas Christi, ut ejus membra sint,* Hæc Julianus: quibus aperte profitetur, gratiam baptismalem esse donum aliquod supernaturale in anima receptum, & variis dotibus eam exornans. Unde idem Julianus apud Augustinum lib. 1. operis imperfecti fol. 58. loquens de gratia baptismali, ait: *Hanc gratiam locupletem spiritualibus donis credimus, & multis opimam muneribus, ac reverendam virtutibus.* Quæ verba aperte declarant, Pelagianos tum gratiam habitualem sanctificantem, sub ea tum virtutum supernaturalium habitus infusos admisisse, & solum de gratia actuali, seu auxiliante, inter ipsos & Augustinum fuisse controversiam.

Objicit 1. Suar. Prolog. 5. de gratia num. 5. Pelagius 36
negavit, vel certe non agnovit actus supernaturales: Ergo pariter sustulit dona gratiæ habitualia; ablatis enim actibus, necesse est habitus tolli, cum habitus sint propter actus.

Sed negatur consequentia: Tum quia alius esse potuit Pelagio gratiæ habitualis usus, tametsi nihil eam ad ipsos actus, sed solam voluntatem hominis conferre censeret; potuit enim illam admittere ad sanctificandam, mundandam, & ornandam animam, aliasque prærogativas acquirendas, de quibus supra Julianus ex Divo Chrysostomo disseruit: Tum etiam quia cum gratia habitualis per liberum arbitrium, quod est proxima ratio agendi, determinetur ad operandum, Pelagiani nullum auxilium supernaturale applicans liberum arbitrium ad agendum admittentes, existimare potuerunt nullos dari actus supernaturales, etsi dona gratiæ habitualia in anima & ejus potentiis residean.

Objicit secundo ibidem num. 50. & lib. 7. de gratia c. 6. 37

Licet Pelagius gratiam remissionis peccatorum admiserit, dixit tamen illam non fieri per interioris gratiæ subministrationem, ut dicit Augustinus cum aliis Episcopis Epist. 95. Et lib. de gratia Christi cap. 2. ait sensisse Pelagium nos salvari, adjutos non aliqua subministratione virtutis, sed viribus propriæ voluntatis: & ideo in Concilio Milevitano can. 3. damnatur, quia gratiam ad solam remissionem peccatorum valere dicebat: Ergo Pelagius per remissionem peccatorum non intellexit infusionem gratiæ sanctificantis, aliorumque habituum supernaturalium qui eam comitantur, sed nudam & simplicem peccatorum conditionem.

Respondeo triplicem ad minus in hoc discursu Suarez contineri hallucinationem: Primam quidem in hoc quod ait S. Augustinum cum aliis Episcopis (Aurelio scilicet, Alipio, Evodio, & Possidio) in illa Epistola quam ad Innocentium Papam scripserunt, dixisse quod Pelagius intellexit remissionem peccatorum fieri absque infusione gratiæ habitualis. Equidem verba Episcoporum esse fateor: *Sive gratiam dixerit* (Pelagius) *esse liberum arbitrium, sive gratiam esse remissionem peccatorum, sive gratiam esse legis præceptum, nihil eorum dicit quod per subministrationem S. Sancti pertinet ad concupiscentiam, tentationesque vincendas.* Quæ verba sane longe aliud significant atque sonant, quam quod Auctor ille persuadere conatur. Significatur quippe remissionem peccatorum, quocumque modo illa intelligatur, non esse illud adjutorium divinæ gratiæ, quod per subministrationem, sive inspirationem Spiritus Sancti datur ad superandas concupiscentiarum tentationes, quæ contra animum jam purgatum peccatorum remissione confurgunt: illa enim habet esse fixum & permanens, istud cum actione fluit & transit; illa præterita peccata delentur, isto futura caventur; illa peccator justificatur, illud justus petit ut juste vivat; denique pro illa impetranda dictum est, ac dicitur quotidie a fidelibus: *Dimitte nobis debita nostra*, pro isto vero: *Et ne nos inducas in tentationem.*

Secunda hallucinatio est, quod ille Auctor existimat Augustinum libro de gratia Christi c. 2. per subministrationem Spiritus Sancti intellexisse collationem gratiæ habitualis, quasi velit Pelagium negasse in ipsa remissione peccatorum gratiam habitualem infundi. At vero Sanctus Augustinus non ait quod Suarez refert, nempe *nos sublevari, adjutos non aliqua subministratione virtutis, sed viribus propriæ voluntatis* (quo loquendi modo videri posset, Sanctum Augustinum significare, Pelagium, negasse gratiam habitualem) sed ait sensisse Pelagium, *nos adjuvari, ut non peccemus, non aliqua subministratione Spiritus Sancti, sed viribus propriæ voluntatis, quid sibi dimissione peccatorum præstitum fuerit per actus singulos recordantes.* Quæ sane verba non indicant quæstionem esse de gratia habituali, qua remittuntur peccata, sed potius de auxilio actuali ad non peccandum necessario.

Tertia hallucinatio, & omnium maxima, consistit in eo, quod asserit Pelagium damnari in Concilio Milevitano, quod in remissione peccatorum gratiam habitualem non intelligeret. De hac enim gratia nulla erat controversia, nulla disceptatio inter Pelagianos & SS. Patres, ut luculentis Augustini testimoniis jam satis superque demonstravimus, & ingenue fatetur Vasquez hic disputatione 196. c. 3. n. 13. ubi sic ait: *Scholastici qui putarunt cum Pelagio disputatum fuisse de necessitate gratiæ habitualis, & remissionis peccatorum, ad servanda præcepta, ignoratione vocis & historiæ lapsi sunt, existimantes nomine gratiæ intelligi gratiam habitualem, & remissionem peccatorum.* Capitale ergo dogma Pelagii quod in Concilio Milevitano damnatur, & a Sancto Augustino variis in locis confutatur, consistit in eo quod ille hæreticus docebat, petendam quidem esse gratiam, quæ remissionem peccatorum affert: & dici posse, *Dimitte nobis debita nostra*; tamen illud quod sequitur, *Ne nos inducas in tentationem*, non sic accipiendum, quasi postulari debeat auxilium ad superandas tentationes necessarium. Hoc, inquam, in Concilio Milevitano can. 3. damnatur; non vero quod ait Suarez, ut patet ex verbis Concilii, quæ sunt hæc: *Placuit ut quicumque dixerit, gratiam Dei, in quo justificamur per Jesum Christum Dominum nostrum, ad solam remissionem peccatorum valere, quæ jam commissa sunt, non etiam ad adjutorium quo non committantur, anathema sit.*

38 Objicies tertio: D. Augustinus subtilissimus ac diligentissimus hæresis Pelagianæ indagator, libro de gratia Christi c. 30. affirmat se nusquam in scriptis Pelagii & Cælestii, gratiam qua justificamur, & qua caritas Dei diffunditur in cordibus nostris per S. Sanctum, potuisse invenire: Ergo Pelagiani habitualis gratiæ dona non admiserunt.

Respondeo Augustinum non dicere absolute quod in scriptis Pelagii & Cælestii gratiam illam qua justificamur &c. invenire non potuerit, sed addere, *quemadmodum confirmanda est*: quia gratia habitualis, & habitus infusi qui ab ipsa dimanant, admitti debent, non solum ad sanctificandam, mundandam, & ornandam animam, sed etiam ad influendam una cum ejus potentiis in actus supernaturales; ob quem usum Pelagius, ut supra annotavimus, talia dona non admisit.

ARTICULUS VI.

An Pelagiani veram Christi gratiam, qua facit velle & operari, tandem aliquando admiserint?

AFfirmat Jansenius lib. 6. de hæresi Pelagiana cap. 1. 39
& sequentibus, atque hunc dicit fuisse quartum & ultimum hæresis Pelagianæ statum, cœpisseque, postquam Zozimus Papa, strenuissime cooperantibus Africanorum Episcoporum litteris & Conciliis, hæresim Pelagianam sollemniter damnavit: nam cum antea Pelagiani veram Christi gratiam, quæ facit nos velle & operari, respuerent, damnatione illa oppressi, talem gratiam admittere coacti sunt. Verum eam dupliciter alterarunt & corruperunt; Primo quia dixerunt talem gratiam non dari gratis, sed propter meritum; ac proinde non esse gratiam, ut ait Apostolus Rom. 11. *Si gratia, jam non ex operibus, alioquin gratia non est gratia*; hæc autem merita illam præcedentia dicebant esse cupiditatem boni, id est, primam bonam voluntatem credendi & convertendi se ad Deum, sive bene vivendi; idque affirmabant, ne alioquin invito & reluctanti homini diceretur immitti divinitus cupiditas boni, si videlicet nondum volenti daretur gratia quia velket. Secundo quia docuerunt veram illam gratiam, licet ad adipiscendam perfectionem & salutem utilis sit, non tamen simpliciter esse necessariam, sed tantum ut facilius obtineatur.

Primum probat Jansenius ex celebri D. Augustini testi- 40
monio, desumpto ex libro de gratia Christi, quem post damnatam hæresim Pelagii prius ab Innoc. I. deinde a Zozimo S. Doctor conscripsit, ut ipse ait lib. 2. Retract. c. 5c. Nam c. 23. hujus liberi hæc verba Pelagii refert Augustinus: *Qui currit ad Deum, & a Deo se regi cupit, id est voluntatem suam ex ejus voluntate suspendit: qui ei adhærendo jugiter, unus secundum Apostolum cum eo fit spiritus, non hoc nisi de arbitrii efficit voluntate, qua qui bene utitur, ita se, inquit, totum tradit Deo, omnemque suam mortificat voluntatem, ut cum Apostolo possit dicere: Vivo ego, jam non ego, vivit autem in me Christus; ponique cor suum in manu Dei, ut illud quo voluerit Deus ipse declinet:* Quibus Pelagii verbis subjungit S. Augustinus: *Magnum profecto adjutorium divinæ gratiæ, ut cor nostrum quo voluerit Deus ipse declinet. Sed hoc tam magnum adjutorium, sicut ipse desipit, tunc meremur, cum sine ullo adjutorio non nisi de arbitrii libertate ad Dominum currimus, ab eo nos regi cupimus, voluntatem nostram ex ejus voluntate suspendimus, eique adhærendo jugiter, unus cum illo efficimur spiritus. Hæc scilicet tam ingentia bona non nisi arbitrii secundum ipsum efficimus libertate, ut his præcedentibus meritis sic ejus gratiam consequamur, ut eor nostrum quo voluerit Deus ipse declinet.*

Alterum colligit Jansenius ex eodem S. Doctore serm. 13. 41
de verbis Apostoli c. 11. ubi hæc scribit: *Non sicut quidam dicere cœperunt, coarctati sunt aliquando gratiam confiteri, & benedicimus Deum, quia vel hoc aliquando dixerunt, accedendo enim proficere potuerunt, & ad id quod vere rectum est pervenire. Jam vero dicunt adjutricem esse gratiam Dei ad facilius faciendum. Ipsa sunt verba eorum: Ad hoc dedit, inquiunt, Deus gratiam suam hominibus, ut quod facere jubentur per liberum arbitrium, facilius implere possint per gratiam. Volo facilius, remo difficilius; tamen & remo itur: jumento facilius, pedibus difficilius; sed tamen & pedibus perveniur. Non est sic &c.*

Adducit etiam versus D. Prosperi in carmine de ingratis, ubi de Pelagianis Canit:

Sic vitam æternam acquiri potuisse vocante
Hac ope, qua legem superemines: ut sine lege
Ex naturali potuit virtute capessi?
Nunc autem studiis vergentibus in mala multa.
Crevisse auxilium: non quo cessante salutem
Sed quo conatus operum, affectusque juvante,
Propositam citius ferret mens libera palmam.

Quibus verbis aperte declarat Pelagianos existimasse, 42
corrupta nunc per peccandi consuetudinem natura, non egere quidem ad bene vivendum quotidiano gratiæ auxilio, a lege & doctrina distincto, illud tamen solum ad facilius operandum requiri. Unde Augustinus libro de hæresibus, hæresi 88. Pelagianorum hæresim describens, ait: *Denique Pelagius a fratribus increpatus, quod nihil tribueret adjutorio gratiæ Dei ad ejus mandata facienda, correptioni eorum extenus cessit, ut non libero arbitrio præponeret, sed infidelis calliditate supponeret, dicens ad hoc eam dari hominibus, ut quæ facere per liberum jubentur arbitrium facilius possint implere per gratiam.*

Nihilominus dicendum existimo, his quidem testimo- 43
niis manifeste probari, Pelagianos post damnatam ipsorum hæresim sub Zozimo Papa, cœpisse deflectere ad Semipelagianismum & docere gratiam ex meritis bonæ voluntatis dari, eamque solum ad facilius operandum requiri, non tamen probari tunc eos veram Christi gratiam: quæ facit nos velle & operari admisisse. Primum liquet ex testimo-

niis

niis adductis. Secundum vero probatur ex D. Augustino libro de Gratia Christi, quem, ut supra annotavimus, post damnatam hæresim Pelagii a Zozimo Papa edidit: nam postquam cap. 23. retulit verba supra dicta Pelagii, quibus auxilium efficax ad volendum & agendum admittere videbatur, & postquam subdidit: *Magnum profecto adjutorium divinæ gratiæ, ut cor nostrum quo voluerit Deus ipse declinet*: deinde capitibus sequentibus aperte declarat, Pelagium in suo semper errore persistisse, & his non obstantibus gratiam quæ facit velle & operari semper negasse. Patet hoc primo ex cap. 25. hujus libri, ubi sic ait: *Desinat Pelagius & seipsum & alios fallere, contra Dei gratiam disputando. Desinat dicere quod possumus omne bonum facere, dicere, cogitare, illius est qui hoc posse donavit, qui hoc posse adjuvat; quod vero bene vel agimus, vel loquimur, vel cogitamus, nostrum est; Desinat, inquam, ipsa dicere: non solum enim Deus posse nostrum donavit atque adjuvat, sed etiam velle & operari operatur in nobis.* Et infra. *Quomodo dicit Pelagius; quod bene loqui possumus, Dei est quod bene loquimur, nostrum est? cum dicat Dominus: Spiritus Patris vestri est qui loquitur in vobis. Neque enim ait; non vos estis qui dedistis vobis bene posse loqui, sed ait qui loquitur in vobis, non significans possibilitatis profectum, sed exprimens cooperationis effectum. Quomodo dicit liberi arbitrii elatus assertor, quod possumus bene cogitare, Dei est, quod autem bene cogitamus, nostrum est? Cui respondes humilis gratiæ prædicator: Non quia idonei sumus cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobismetipsis, sufficientia nostra ex Deo est. Non enim ait posse cogitare, sed cogitare.*

44 Idem constat ex capite 31. ejusdem libri, ubi de Pelagio sic ait: *Manifestum est eum dicere, gratiam secundum merita nostra dari: quamlibet eam, vel qualemlibet significet quam tamen aperte non exprimit.* His enim verbis *quamlibet vel qualemlibet*, declarat Augustinus, Pelagium non aperte significasse, quænam esset illa gratia, quam dicebat secundum merita nostra dari. Unde cap. 34. dicit quod *nullibi potuit reperire hanc eam gratiam confiteri, qua non solum possibilitas naturalis voluntatis & actionis, sed ipsa etiam voluntas* (id est volitio) *& actio, subministratione Sancti Spiritus adjuvatur.* Et cap. 41. asserit quod *Pelagius ab illo suo manifestissimo dogmate non recedit omnino, ubi tria illa constituit, possibilitatem, voluntatem, actionem, & solam possibilitatem, dicit divino semper adjuvari auxilio, voluntatem vero & actionem, nullo Dei adjutorio existimat indigere.* Denique, ut supra vidimus, idem Sanctus Doctor cap. 47. ejusdem libri, totam inter ipsum & Pelagium de auxilio gratiæ controversiam ad hoc reducit, ut Pelagius non solum possibilitatis, sed etiam voluntatis & actionis auxilium confiteatur; & subdit, quod si tale auxilium vellet admittere, *nihil de adjutorio gratiæ Dei, quantum arbitror, inter nos controversia relinquetur.* Quod certe non debuisset dicere Augustinus, si Pelagius eo tempore gratiam efficacem; quæ dat velle & operari, ut datam ex meritis, & ad perfectionem & salutem adipiscendam utilem, non tamen necessariam, admisisset, sed potius asserere debuisset, quod si ille talem gratiam ut pure gratuitam, & ad volendum & operandum simpliciter necessariam, vellet concedere, nulla inter ipsos esset de gratia Christi contentio.

45 Hæc magis declarari & illustrari possunt ex libro de hæresibus, quem postremum, vel inter postremos, D. Augustinus conscripsit, ut notatur Lovanienses in censura ejusdem libri, initio, & testatur Isidorus libro de viris illustribus cap. 9. ubi addit Augustinum morte præventum, librum illum imperfectum reliquisse. Id etiam constat ex Epistola ipsiusmet Augustini, eidem libro præfixa, qua diserte affirmat, se illum scripsisse post libros Retractationum. In hoc ergo libro S. Doctor hæresi 88. Pelagianam hæresim describens, affirmat Pelagianos, quidquid dissimulaverint, & sententiam mutasse visi fuerint, semper in eo persistisse, quod adjutorium gratiæ ad bene operandum, & peccata vitanda, in lege & doctrina constituerint. Verba ejus sunt: *Illam Dei gratiam, sine qua nihil boni possumus facere, non esse dicunt* (Pelagiani) *nisi in libero arbitrio, quod nullis fois præcedentibus meritis ab illo accepit nostra natura, ad hoc tantum existimantes ipsum adjuvantem per suam legem atque doctrinam, ut discamus quæ facere & quæ sperare debeamus, non autem ad hoc per donum Spiritus Sancti, ut qua didicerimus esse facienda faciamus: ac per hoc divinitus nobis dari scientiam confitentur, qua ignorantia pellitur: Caritatem autem dari negant, qua pie vivitur: ut scilicet cum sit Dei donum scientia qui sine caritate inflat, non sit Dei donum ipsa caritas, qua ut scientia non inflet ædificat.* Hæc Augustinus, quibus perspicue testatur, Pelagium ejusque assectas, etiam tunc cum hæc scriberet, subindeque multo tempore post damnatam a Zozimo Papa hæresim Pelagianam, non admisisse nisi illud genus gratiæ, quod consert ad sciendum quæ facienda sunt, adeoque se tenet ex parte intellectus, non autem illud quod se tenet ex parte voluntatis facitque nos velle & operari. Certe injuriose & calumniose Pelagianos tractasset Augustinus, si quamvis illi sententiam mutassent, & veram Christi gratiam, quæ facit nos velle & operari, tandem agnovissent, persistisset nihilominus ipse usque ad extremum vitæ in illis accusandis, quod gratiam tantum admitterent, qua scire valeamus, non autem veram Christi gratiam, qua velimus & faciamus. Unde Jansenius valde hallucinatur, cum asserit Pelagianos, post damnatam a Zozimo Papa ipsorum hæresim, veram Christi gratiam, quæ facit velle & operari, cœpisse admittere, cum modis tamen seu corruptelis supra explicatis, hunccque fuisse quartum & ultimum hæresis Pelagianæ statum: hanc siquidem gratiam Pelagius semper negavit; quia nunquam intelligere valuit, quomodo arbitrii nostri libertas cum ea posit consistere: *Hoc enim* (inquit Augustinus Lib. 2. contra litteras Petiliani cap. 84.) *intellectu penetrare pauci valent.*

Sed dices: quænam ergo est gratia illa, quam Pelagia- 46
ni tunc admiserunt & modis prædictis adulterarunt, dicentes eam dari ex meritis, & solum ad facilius agendum requiri?

Respondeo auxilium illud, quod tunc Pelagiani admiserunt, esse aliquid præter legem, & communem notitiam mandatorum, nimirum specialem illuminationem, habitam per Spiritus Sancti revelationem, & se tenentem etiam ex parte potentiæ, & non solum ex parte objecti id est auxilium elevans intellectum ad melius percipiendum legem, & doctrinam a Spiritu Sancto revelatam. Ita colligitur ex Augustino, libro sæpe citato de gratia Christi; quem post damnatam a Zozimo Papa Pelagii hæresim, contra Pelagium & Cœlestium edidit: nam cap. 7. ubi retulit verba Pelagii dicentis, *Deus gratia sua auxilium subministrat, ut quod per liberum homines facere jubentur arbitrium, facilius possint implere per gratiam*, subdit de eodem Pelagio: *Et tamquam explicaturus quam dicat gratiam, adjunxit dicens: Quam nos non ut tu putas, in lege tantummodo, sed & in Dei esse adjutorio confitemur.* Ubi aliquod adjutorium videtur ponere præter legem, seu cognitionem mandatorum Dei, quod dicit ad facilius dari. Sed quod, & quale illud sit, patet ex verbis quæ Augustinus subjungit: *Quis non desideret ut ostendat quam vult intelligi gratiam? hoc enim maxime de illo expectare debemus, ut dicat hoc quod dicit, non in lege tantummodo se gratiam confiteri: sed nobis hac expectatione suspensis, quid addiderit insinuemur: adjuvat enim nos, inquit, Deus, per doctrinam, revelationem suam dum cordis nostri oculos aperit; dum nobis, ne præsentibus occupemur, futura demonstrat; dum diabeli pandit insidias, dum nos multiformi & ineffabili dono gratiæ cælestis illuminat.* Ecce quomodo Pelagius gratiam internæ illuminationis agnovit, non ut simpliciter & absolute necessariam ad implenda legis præcepta, sed ut utilem ad melius & facilius ea servanda.

Dices: Gratia illuminationis reducitur ad legem & do- 47
ctrinam, ut supra ex Augustino ostendimus: Sed gratia illa, quam Pelagius post damnatam suam hæresim a Zozimo Papa admisit, non reducitur ad legem & doctrinam, cum Augustinus supra citatus eam appellet, *Magnum adjutorium divinæ gratiæ*, & dicat benedicendum esse Deum, quod Pelagiani talem gratiam tandem aliquando admiserint: Ergo aliam gratiam, diversam a gratia illuminationis, Pelagius admisit.

Respondeo duplicem esse gratiam illuminationis; unam quæ se tenet ex parte objecti; & ad sufficientem ejus propositionem seu applicationem pertinet, quam Pelagius, etiam antequam a Zozimo Papa damnaretur, admisit; alteram se tenentem ex parte potentiæ, seu intellectus, per quam roboratur & elevatur ad assentiendum objecto tali modo proposito; & hanc admisit Pelagius solum postquam ejus hæresis a Zozimo Papa damnata fuit: hæc vero gratia, cum potentiam roboret & confortet, non pertinet ad legem, quæ habet solum objectum manifestare & proponere, subindeque ab Augustino *Magnum gratiæ adjutorium* appellatur.

ARTICULUS V.

Qui fuerint Pelagianorum errores circa liberum arbitrium?

EXplicatis Pelagianorum dogmatibus circa divinæ gratiæ necessitatem, & efficaciam, superest ut qui fuerint ipsorum errores circa libertatem arbitrii, breviter declaremus.

Primus est, quod existimarent tantas esse vires natu- 48
rales liberi arbitrii, ut sine auxilio gratiæ, illud roborantis, & explicantis, legem implere, & salutem æternam consequi posset, Hic error constat ex dictis supra art. 2. de primo & secundo statu hæresis Pelagianæ, & refertur ac refellitur ab August. Epist. 89. ubi de Pelagianis sic ait: *Illud quod dicunt, sufficere homini liberum arbitrium ad dominica præcepta implenda, etiamsi Dei gratia, & Spiritus Sancti dono ad opera bona non adjuvetur, omnino anathematizandum est, & omnibus execrationibus detestandum.*

Inde Patres Concilii Carthaginiensis apud eumdem Augustinum Epist. 90. sic de illo errore pronuntiant: *Quicumque dogmatizat, & affirmat humanam sibi ad vincendas peccata, & Dei mandata facienda sufficere posse naturam, anathema sit.*

49 Secundus est, quod affirmarent libertatem arbitrii stare non posse cum necessitate & efficacia auxiliorum gratiæ Dei. Dicebant enim apud D. Hieronymum in Epistola ad Ctesiphontem: *Non est liberum arbitrium, si Dei indiget auxilio.* Quem errorem egregie refellit Divus Augustinus variis in locis, præsertim lib. de spirit. & litt. cap. 26. sic habet: *Liberum ergo arbitrium evacuamus per gratiam? absit: sed magis liberum arbitrium statuimus. Sicut enim lex per fidem, sic liberum arbitrium per gratiam, non evacuatur, sed statuitur: neque enim lex impletur, nisi libero arbitrio; sed per legem cognitio peccati, per fidem impetratio gratiæ contra peccatum, per gratiam sanatio animæ a vitio peccati, per animæ sanitatem libertas arbitrii; per liberum arbitrium justitia dilectio, per justitiæ dilectionem legis operatio. Ac per hoc sicut lex non evacuatur, sed statuitur per fidem, quia fides impetrat gratiam, qua lex impletur; ita liberum arbitrium non evacuatur per gratiam, sed statuitur, quia gratia sanat voluntatem, qua justitia libere diligatur.* Et Epist. 88. ait: *Voluntas tanto est liberior, quanto fortior: tanto autem fortior, quanto divinæ misericordiæ gratiæ subjectior.* Similia habet D. Prosper scribens contra Semipelagianos, nam in libro contra Collatorem cap. 38. hæc scribit: *Non conturbat nos superbientium inepta querimonia, qua liberum arbitrium caussantur auferri, si & principia, & profectus, & perseverantia in bonis usque in finem, Dei dona esse dicantur: quoniam opitulationes divinæ gratiæ, stabilimenta sunt voluntatis humanæ.* Et in resp. ad capita Gallorum: *Gratia*, inquit, *non abolet, sed adolet liberum arbitrium.* Quibus verbis gratiam non solum ut libertatis amicam, sed etiam ut ejus nutricem & parentem nobis exhibet: unde in carmine de ingratis, sic in eos invehitur,

Hic vanam insano proferris corde querelam;
Omne opus arbitrii sublatum vociferantes,
Currere currentum, si non & velle volentum est, &c.

Et infra:

Hoc itaque arbitrium cum sanat gratia, tolli
Dicitis, & perimi vita aspirante putatis, &c.

50 In eumdem errorem impegisse Monachos Adrumetini Monasterii in Africa, notat Jansenius l. b. 5. de hæresi Pelagiana cap. 24. *Illud tamen*, inquit, *inter utrosque* (Adrumetinos & Pelagianos) *discrimen fuit; quod Pelagiani, ne libertas tolleretur, talem gratiam sustulere. Adrumetini, ut salva maneret talis gratia, libertatem. Nempe quia illi hæretici erant, inimici Crucis Christi; isti Catholici qui quodlibet sibi tolli mallent, quam gloriam Dei.* Sed in hoc haud dubie hic Auctor hallucinatus est: tam bene enim hæretici sunt, qui libertatem negant, ut gratiam servent, quam qui gratiam negant, ut libertatem astruant, nec minus Ecclesia ut hæreticos proscripsit Lutheranos, Calvinistas, & ceteros, qui prætextu gratiæ commendandæ libertatem homini abstulerunt, quam Pelagianos, qui prætextu servandæ libertatis efficaciam gratiæ evacuarunt. Unde recte Novatianus dixit, semper Christum inter duos hæreticos crucifigi, & veritatem inter duos extremos pendere errores, uti Christum inter duos latrones.

51 Tertius error Pelagianorum erat, quod existimabant voluntatem hominis lapsi esse in perfecto æquilibrio, sicut erat in statu innocentiæ, & æque pronam in bonum ac in malum, subindeque dicebant liberum arbitrium non fuisse læsum & debilitatum per peccatum Adami, nec ratione concupiscentiæ, magis propendere ad bonum delectabile contrarium rationi, quam ad bonum honestum & rationi consonum, ut refert D. Prosper in Epistola ad Augustinum, præfixa libro de prædest. Sanctorum ubi eos dicit affirmasse, *Quantum quisque ad malum, tantumdem habere facultatis ad bonum, parique momento animum se vel ad vitia vel ad virtutes movere.*

Quartus denique erat, quod libertatem arbitrii generaliter definirent per indifferentiam ad bonum & malum; ita ut neminem liberum esse dicerent, nisi qui posset indifferenter bene vel male operari, ut liquet ex Augustino lib. 1. operis imperfecti contra Julian. pag. 150. ubi eum aliosque Pelagianos reprehendit, quod libertatem generaliter sumptam restringerent ad potestatem indifferentem circa bonum & malum, seu quæ posset bene & male velle: quia ex hoc sequeretur, quod nec Deus, nec Angeli, aut homines beati, qui non possunt peccare seu male appetere, non essent liberi: *Si liberum non est* (inquit) *nisi quod duo potest velle* (id est bonum & malum) *liber ergo Deus non est qui malum non potest velle, de quo ipse dixisti, Deus esse nisi justus non potest. Siccine Deum laudas, ut ei auferas libertatem.* Unde merito sic concludit Anselmus in Dialogo de libero arbitrio cap. 1. *Quoniam liberum arbitrium divinum & bonorum Angelorum, peccare non potest, non pertinet ad definitionem liberi arbitrii posse peccare.* Item D. Thomas in 2. dist. 25. q. 1. art. 1. ad 2. sic discurrit: *Ad rationem liberi arbitrii non pertinet ut indeterminate se habeat ad bonum vel ad malum: quia liberum objectum voluntatis, nec in malum tendat, nisi propter aliquem defectum, quem apprehendit ut bonum, cum non sit voluntas aut electio nisi boni, aut apparentis boni: & ideo ubi perfectissimum est liberum arbitrium, ibi in malum tendere non potest. Sed hoc ad libertatem arbitrii pertinet, ut actionem aliquam facere vel non facere possit: & hoc Deo convenit, bona enim quæ facit potest non facere, nec tamen malum facere potest.* Quibus verbis S. Doctor hoc inter indifferentiam contradictionis ad agendum & non agendum, & indifferentiam contrarietatis ad bonum & malum statuit discrimen, quod prima pertinet ad rationem libertatis, non vero secunda. De quo plura diximus in Tractatu de actibus humanis disp. 2. art. 3. §. 5.

DISPUTATIO II.

De Hæresi Semipelagiana.

ARTICULUS I.

Origo Semipelagianæ hæresis describitur.

Occasione scriptorum D. Augustini contra Pelagianos, tres errores circa gratiam & prædestinationem orti sunt; duo in Africa, & unus in Gallia, ut non obscure significat Prosper in Epistola ad Augustinum, præfixa libro de predestinatione Sanctorum; ubi dicit nonnullos in Africa jam antea turbatos fuisse iis quæ ille scripserat de prædestinatione; sicut jam multi cœperunt iisdem moveri in Gallia.

Primus error fuit Monachorum Adrumentinorum, qui 1
ut refert D. Augustinus lib. 2. retract. c. penultimo, lecta ejus Epistola 105. ad Sixtum, duas in partes divisi sunt; quarum una, duce Floro, credebat gratiam Dei a D. Augustino ita prædicari, ut tolleret libertatem arbitrii, & correptionis necessitatem; altera vero pro liberi arbitrii defensione pugnabat, quam dissensionem S. ille Doctor ut tolleret, scripsit duas Epistolas ad Valentinum Adrumentini monasterii præfectum, ejusdemque Monachos, quæ sunt inter Augustinianas 46. & 47. totidemque libros, unum de gratia & libero arbitrio, alterum de correptione & gratia: quibus diserte ostendit, per efficaciam divinæ gratiæ non tolli libertatem arbitrii, neque necessitatem aut utilitatem correptionis: quia ista Deus utitur tamquam medio extrinsecus adhibito, & moraliter excitante, dum intus bonam voluntatem in corde hominis operatur & facit ipsum de nolente volentem, & de repugnante consentientem. Ita, uti dixi, refert Augustinus lib. 2. Retract. c. 69. ubi sic ait: *Propter eos qui cum defenditur Dei gratia, putant auferri liberum arbitrium, scripsi librum de gratia & libero arbitrio. Ad eos autem scripsi Monachos Adrumetinos, in quorum monasterio de hac re cœperat esse contentio, ita ut me consulere eorum aliqui cogerentur. Rursus ad eosdem scripsi alterum librum, quem de correptione & gratia prænotavi, cum mihi nunciatum esset, dixisse ibi quemdam, neminem corripiendum, si Dei præcepta non facit, sed pro illo ut faciat tantummodo orandum.* Hoc ergo inter Pelagium & Adrumetinos Monachos discriminis fuit, quod Pelagius necessitatem & efficaciam gratiæ exludebat, ut servaret libertatem arbitrii: illi vero negabant libertatem arbitrii, ut gratiam efficacem & prætestinationem gratuitam, quam Augustinus docebat, tuerentur.

Secundus error, occasione scriptorum S. Augustini or- 2
tus, est Prædestinatianorum, qui, ut refert Sigebertus in Chronico, anno 415. videntes Augustinum affirmare, gratiam Dei non modo necessariam esse ad pie vivendum, sed etiam gratis dari & absque ullo merito præcedente, secundum Dei consilium & propositum suæ voluntatis, per illamque nos discerni, ac denique sic de illa loqui ut videretur totum salutis nostræ negotium in divinam electionem & prædestinationem rejicere; existimarunt liberum arbitrium per gratiam tolli, homineſque per illam solam sine voluntaria obedientia salvari; & pariter peccatores vi solius divinæ reprobationis damnari; neque mala opera obesse illis qui prædestinati sunt, neque bona prodesse reprobis. Quæ hæresis damnata fuit in Concilio Arelatensi triginta Episcoporum, anno ut vult Baronius 490. & ad illam respexisse videtur Arausicana Synodus secunda, cap. 25. dum dixit: *Hoc secundum fidem Catholicam credimus, quod accepta per baptismum gratia, omnes baptizati (Christo auxiliante & cooperante) quæ ad salutem pertinent, possint & debeant (si fideliter laborare voluerint) adimplere. Aliques vero ad malum divina potestate prædestinatos esse, non solum non credimus, sed etiam, si sunt, qui tantum malum credere velint, cum omni detestatione illis anathema dicimus.*

3 Sic quidem Jansenium lib. 8. de hæresi Pelag. cap. ultimo enixe contendere, nullam unquam fuisse Prædestinatianorum hæresim, eamque quam Sigebertus, & alii, qui eum secuti, hoc nomine indigitarunt, nihil aliud esse quam veram Augustini, Prosperi, Hilarii, & aliorum gratiæ defensorum de Prædestinatione gratuita doctrinam, quam Semipelagiani hæresis nota infamarunt: quod & prius docuerat Jacobus Usserius, insignis Calvinista Hibernus, qui anno 1622. librum edidit Dublini, hoc titulo inscriptum: *Gottescalcus & prædestinatiana controversia ab eo mota historia.* Verum, præterquam quod in prædicto Arelatensi Concilio, Epistola Faustii ad Lucidum, qua exprimuntur & anathematizantur Prædestinatianorum errores, approbata fuisse dicitur, & Episcoporum subscriptione munita, ut refert Baronius anno Christi 490. ejusdem insuper hæresis Prædestinatianæ meminere Hincmarus in Epistola ad Nicolaum Papam, & Prosper Tiro in Chronico Pithœano, id est Pithœi cura edito ex codice Bibliothecæ sancti Victoris Parisiensis, & Gennadius Massiliensis in appendice ad librum S. Augustini de hæresibus, ubi ad octoginta novem ab ipso Augustino enumeratas, quatuor postea exortas addidit, Prædestinatianam, Nestorianam, Eutychianam, & Timotheanam, ut testatur Hincmarus lib. de prædest. cap. 1. habeturque etiam hic appendix in codice Bibliothecæ S. Victoris Parisiensis:

4 Tertius error, præcedentibus extreme oppositus, cœpit in Gallia apud Massiliam, in ipsa fere ultima D. Augustini ætate occasione libri de correptione & gratia, quem Sanctus Doctor conscripserat, ut Monachos Adrumetinos instrueret. Cum enim quidam Massilienses Presbyteri, & Galliæ Episcopi, in eo libro legissent quæ de proposito divinæ voluntatis & prædestinationis (quo salvandi a perituris discernuntur, & de efficacia divinæ gratiæ) qua indeclinabiliter & insuperabiliter agitur voluntas nostra Augustinus docet, maxime turbati & scandalizati sunt, & unde Africani plenius instructi, suum deposuere errorem, exinde Galli novæ lucis aspectu excæcati sunt, & in errorem adducti, ut testatur Prosper in Epistola ad Augustinum in principio, ubi sic ait: *Multi servorum Christi, qui in Massiliensi urbe consistunt, in Sanctitatis tuæ scriptis, quæ adversus Pelagianos hæreticos condidisti, contrarium putant Patrum opinioni, & Ecclesiastico sensui, quidquid in eis de vocatione electorum secundum Dei propositum disputasti. Et cum aliquandiu tarditatem suam culpare maluerint, quam non intellectæ reprehendere, quidamque eorum luciditorem super hoc atque apertiorem Beatitudinis tuæ expositionem voluerint postulare, evenit ex dispositione misericordiæ Dei, ut cum quosdam intra Africam similia moviſsent, librum de correptione & gratia, plenum divinæ auctoritatis emitteres. Quo in notitiam nostram, insperata opportunitate delato, putavimus omnes querelas resistentium sopiendas; quia universis quæstionibus, de quibus consulenda erat Sanctitas tua, tam plene hic absoluteque responsum est, quasi hoc specialiter studuerit, ut quæ apud nos erant turbata componeres. Recensito autem hoc Beatitudinis tuæ libro, sicut qui Sanctam atque Apostolicam doctrina tua auctoritatem antea sequebantur, intelligentiores instructioresque sunt facti; ita qui persuasionis suæ impediebantur obscuro, aversiores quam fuerant recesserunt.*

5 Qui igitur in Gallia clarius explicatam S. Augustini doctrinam libro de correptione & gratia, adhuc duriorem habebant, novum explicandi mysteria gratiæ & prædestinationis modum inveniunt, quo inter Pelagium & S. Augustinum medii, neque in damnatum ab Ecclesia errorem cum Pelagio declinare, neque fatum cum S. Augustino, fatalemque necessitatem proferre videantur. Nam ut a Pelagio se quam longissime distantes exhibeant, confitentur humanam naturam, Adæ peccato corruptam, sola Christi gratia posse reparari. Item consentiunt non solum gratiam Christi necessariam esse, quæ per baptismum præterita peccata dimittat, sed etiam qua hominis voluntas præveniatur, & ad quodcumque opus bonum vel incipiendum vel perficiendum adjuvetur. Unde S. Augustinus libro de prædestinatione Sanctorum ad Prosperum & Hilarium cap. 1. dicit: *Pervenerunt isti fratres nostri, pro quibus sollicita est pia caritas vestra, ut credant cum Ecclesia Christi, peccato primi hominis obnoxium nasci genus humanum, nec ab isto malo nisi per justitiam secundi hominis aliquem liberari. Pervenerunt etiam ut præveniri voluntates hominum Dei gratia fateantur, atque ut ad nullum opus bonum vel incipiendum vel perficiendum sibi quemquam sufficere posse confentiant. Retenta ergo ista in qua pervenerunt, plurimum eos a Pelagianorum errore discernunt.* Sententiam vero D. Augustini de gratia & prædestinatione sic temperari volunt, ut Deus universali vocatione omnes pariter ad fidem & baptismum invitet, sed vis & efficacia hujusmodi vocationis ex humana pendeat voluntate; ut quicumque credere voluerit, & baptizari, eo merito quo voluerit, & ipsius fidei augmentum, & perfectæ sanctitatis consequatur effectum. Unde volunt gratiam non esse necessariam ad initium salutis, id est ad voluntatem credendi, ipsamque fidem initialem, neque ad petendum, quærendum, pulsandum, &c. sed vires naturales liberi arbitrii ad hoc sufficere: atque ex talibus initiis pendere cardinem differentiæ, eorum, qui vocantur, aut non vocantur efficaciter ad fidem & salutem, quippe ab æterno fuerunt a Deo electi & prædestinati, vel e contrario reprobati: nimirum quia Deus efficaciter vocat eos qui præviis hujusmodi initiis, tamquam meritis humanis, vocari meruerunt: & quos præscivit hæc initia habituros, suaque gratia bene usuros prædestinavit, rejectis aliis omnibus, in quibus ejusmodi initia naturalia, & bonum usum gratiæ, liberique arbitrii cooperationem, non prævidit. *Hæc* (inquit Prosper Epistola ad Augustinum) *ipsorum definitio ac professio est: omnem quidem hominem Adam peccante peccasse; & neminem per opera sua, sed per Dei gratiam regenerationem salvari: universos tamen hominibus propitiationem quæ est in sacramento sanguinis Christi, sine exceptione esse propositam, ut quicumque ad fidem & ad baptismum accedere voluerint salvi esse possint: qui autem credituri sunt, quive in ea fide usque deinceps per Dei gratiam sit suvanda, mansuri sunt, præscisse ante mundi constitutionem, & eos prædestinasse in regnum suum, quos gratis vocatos, dignos futura electione & de hac vita bono fine excessuros esse prævideret, ideoque omnem hominem ad credendum & operandum divinis institutionibus admoneri, ut de apprehendenda vita æterna nemo desperet, cum voluntaris devotioni sit parata.* Similiter Hilarius Epistola ad Augustinum: *Consentiunt omnem hominem in Adam periisse, nec inde quemquam posse proprio arbitrio liberari; sed id conveniens asserunt veritati, ut cum prostratis & nunquam suis viribus surrecturis annunciatur obtinenda salutis occasio, eo merito quo voluerint & crediderint a suo morbo se posse sanari, & ipsius fidei augmentum, & totius sanitatis suæ consequantur effectum.*

Itaque Massilienses in multis a doctrina Pelagii abhorrentes, in aliquibus tamen ei adhæsere, præsertim in eo quod dicebant primam gratiam & vocationem ex meritis bonæ voluntatis dari; & propter hoc: *Semipelagiani*, seu *reliquiæ Pelagianorum*, dicti sunt: licet S. Thomas communi nomine eos Pelagianos appellet, ut patet 2. 2. q. 6. art. 1. & 1. p. q. 23. art. 7. ubi ait: *Pelagianos profuisse initium bene faciendi ex nobis, consummationem autem ex Deo.* Et 3. contra Gentes cap. 149. dicit *Pelagianorum errorem fuisse, auxilium merentis gratiæ esse ex nostro merito, ac proinde initium justificationis esse ex nobis, consummationem autem ex Deo.* Item quodlib. 1. art. 7. inquit: *Ad errorem Pelagianorum pertinet dicere, quod homo possit se ad gratiam præparare absque auxilio divinæ gratiæ.*

ARTICULUS III.

Præcipua Semipelagianorum dogmata recensentur.

PRæcipua Semipelagianorum dogmata, quæ in Epistolis Prosperi & Hilarii ad Augustinum sæpe citatis describuntur, ad quatuor præcipua capita reduci possunt: primum respicit prædestinationem, secundum tangit vires liberi arbitrii, tertium spectat ad initium fidei, quartum ad donum perseverantiæ: ex quibus quatuor capitibus varia corollaria, tamquam errores ex erroribus deducebant, ut verificaretur quod de corpore Behemot, seu diaboli, legitur Job 41. *Corpus ejus quasi scuta fusilia, compactum squamis se prementibus; una uni conjungitur, & ne spiraculum quidem incedit per eas.*

§. I.

Quid de prædestinatione Semipelagiani docuerint?

NOmen prædestinationis dupliciter usurpari potest, primo large pro quocumque decreto seu constitutione 6
efficaci Dei circa actus nostros, secundo stricte pro trasmissione efficaci hominum ad gloriam: qui est frequentior usus illius nominis apud Theologos. De prædestinatione primo modo sumpta dicebant Semipelagiani, ipsam non prævenire voluntates nostras: quia alias humana libertas tolleretur, & fatalis quædam necessitas induceretur. Constat hoc dictum, primo ex verbis Prosperi referentis eorum errores in Epistola citata ad Augustinum, ubi sic ait: *Removeri dicunt omnem industriam, collique virtutes, si Dei constitutio humanas præveniat voluntates; & sub hoc nomine prædestinationis, fatalem quamdam necessitatem induci.* Unde in Epist. ad Ruffinum, sic loquitur de Massi-